

Tuu mun vaimoksen

Teksti Mika Nuorva *Kuvat* Mika Nuorva & Antti Rintala

– Olin silloin lukenut Aleksis Kiven Seitsemää veljestä ja runoja. Siihen aikaan oli meneillään muutenkin jotain kansallisromanttista nostetta, oli sitä kaikenlaista pirtanaubahommaa.

Näin muistelee kotonaan Vantaalla suomalaisen rippikouluhistorian ehkä lauletuimman yhteislaulun tekijä Teppo Nuorva vuotta 1980, jolloin hän 19-vuotiaana siviilipalvelusmiehenä kirjoitteli rivejään vinttihuoneessa. Nyt kappaletta on kuunneltu pelkästään YouTubessa kolme miljoonaa kertaa.

Teppo Nuorva ei vaikuta pahasti hengästyneeltä pyöräilyään töistä kotiin. Lauluja tekevä erityisluokanopettaja tervehtii nuorinta tyttärtään joka on juuri myös tullut töistä, ja istuu sitten sohvalle teksti-tv:n ääreen. Jalkoihin nojautuu 11-vuotias novascotiannoutaja Niki, joka on aina kaikessa mukana. Koira on hiljaa, mutta isäntä murahtelee. Päivän uutiset eivät miellytä.

– Metsät meni, terveydenhuolto, ja nyt tiet ja meriväylätkin, yhtiöiksi. Mitähän vielä.

Tuu mun vaimoksen -laulussa mainitut aiheet kuten metsä, vesi ja taivas, ovat edelleen mielessä. Teppo on juuri rekisteröinyt 10 linnunpönttöä, joista osa on uusia, osa vanhoja kunnostettuja. Ne on viety Ähtäriin kesämökille, jossa suuri osa loma-ajoista vierähtää. Täällä Vantaalla lentokone jylisee etäisesti noustessaan, mutta 26 vuotta Simonkylässä on tehnyt entisen jyväs-kyläläisen immuuniksi niiden äänille.

– Äkkiä niihin tottui. Ainoastaan aamuyllä, jos on hereillä, saattaa kuulla kun joku potkurikonekusi yllyttää moottoreitaan.

SUN SILMÄS AINA MÄ MUISTAN

– En tehnyt sitä erityisesti kenellekään, sanoo Teppo ja viittilöi perässään keittiöön. Perheelle pitää laittaa ruokaa. – Yritin vain ajatella ammattimaista laulun tekemistä, johon ei sotkettaisi mukaan henkilökohtaisia hempeilyjä. Tein pari säkeistöä ja ajattelin että onkohan vähän lällyä ja imelää. Sitten Jokke (Jouko Mäki-Lohiluoma) sanoi että eiku toi on hyvä, ja pakotti tekemään biisin loppuun. Ja niin mä tein.

Siviilipalvelustaan kehitysvammaistyössä suorittava nuorukainen ei silloin osannut aavistaakaan, minkälaiseen suosioon kappale tulisi nousemaan vuosikymmenien ajaksi. – Se oli mun mielestä ihan oookoo, mutta ei mikään erikoinen. Sit siitä vaan tykättiin paljon, ja Kantrikustaan levytyksen ja Nuoren seurakunnan veisukirjaan pääsyn jälkeen siitä tuli alkoi tulla tunnetumpi.

Kantrikustaa oli jyväs-kyläläinen gospelbändi, joka syntyi osin seurakunnan nuorisomuusikko Jaakko Löytyn vaikutuksesta. – Pöyhölässä seurakunnan nuorten leirillä tapasin Harri Rantasen, joka oli soittanut oikeissa bändeissä ja jonka kuva oli ollut Suosikissakin. Me oltiin vissiin aika ujoja poikia. Istuttiin ja kitaroita soiteltiin, mutta ei paljoa pubuttu. Eka keskustelu tais olla: ”Mistä?” ”No vaikka aasta”.

Rantanen tunnetaan nykyisin Suomen ehkä eniten levyttäneenä basistina. – Jaska antoi Kantrikustaa-nimen lahjaksi jo toimintansa lopettaneelta bändiltään. Saatiin soittajat kasaan, toinen laulaja ja laulun tekijä oli Seppo Wuolio, joka on nykyään kappalainen Jyväskylän seurakunnassa.

Kantrikustaa teki kaksi levyä, Traktorilla taivaaseen -79 ja Kulisseja -82. Molemista on tullut eräänlaisia suomigospelin klassikoita.

– Jaskan tuki oli merkittävä. Jaakko kannusti ja rohkaisi laulun tekemiseen. Siihen mulla oli jo syttynyt intobimo, mutta Jaakon

opastus nopeutti sen oivaltamista, mistä laulun tekemisessä oikein on kyse, kertoilee Teppo hellan äärestä ja ihmettelee mihin on laittanut soijarouhepussin.

Toinen laulun tekemisen kannalta merkittävä henkilö oli Jyväskylään liikuntatieteelliseen opiskelemaan ilmaantunut Jouko Mäki-Lohiluoma, jonka kanssa Tepon ensimmäinen duokeikka oli vuonna 1982.

– Laulun tekointressit olivat jotenkin yhteneväiset, ehkä me täydennettiin toisiamme. Jouko oli hauska ja mä herkkä. Välillä myös toisinpäin. Sitten Jokke osti Datsunin, jolla kierrettiin keikkailemassa ympäri seurakuntia ja kouluja varmaan yli sata keikkaa vuodessa. Se oli hauskaa touhua.

Vuonna 1989 ilmestyi sitten eräs suomigospelin merkkipäuluista, Joken ja Tepon yhteinen duovevy Pitkä päivä, lyhyt yö. – Saatiin tuottajiksi Heikki Silvenmoinen ja Sakari Löytty. Homma toimi studiossa, ja löytyi hyvät meiningit.

Kaksikko teki sittemmin vielä toisenkin levyn: Toisten tie ilmestyi vuonna 2000. Siinä oli uudisversio myös Tuu mun vaimoksen -kappaleesta.

– Alkuperäinen versio on sen verran oman aikansa lapsi, että haluttiin tehdä vähän nykyaikaisempi. Kolmas, ja tietenkin vielä nykyaikaisempi versio löytyy Tilkkutäkki-levyltä Olavi Usivirran esittämänä.

VAIMOKSEN VAAN EI VAIMOKSEIN

Tuu mun vaimoksen -kappaleen nimi kirjoitetaan lähes poikkeuksetta väärin. Vaimoksen-muoto, ilman iitä, on vanhahtava kuten koko laulun ilmapiiri.

– Kieltämättä muoto on harvinaisen, mutta perusteltu. Se on vanhaa perua, ainakin hämäläisessä murteessa ja Ähtärin seudulla sitä kuulee edelleen. P.J. Hannikainen on käyttänyt sitä myös.

Teppo keskeyttää ruoanlaiton ja kirjoittaa googleen ”sä kasvoit neito kaunoinen lyrics”, ja saa esiin rivin ”sä olit paras ystävän’ ja ainoo iloni”.

– Sä kasvoit neito kaunoinen lyrics, hän naurahtaa.

Ensimmäinen Teppo Nuorvan oma soolovevy ilmestyi kansainväliselle BMG-levymerkille vuonna 1994. Radiosoittoa tuli jonkin verran, mutta ei juurikaan keikkoja.

– En mä oo oikein mikään sooloartistityyppi.

Tekstintekijätyyppiä hän sen sijaan on. Nuorvan tekstejä ovat levyttäneet suomeksi mm. Vesa-Matti Loiri, Katri Helena, Essi Wuorela, Rajaton, Arja Koriseva ja Heikki Silvenmoinen, englanniksi Pepe Ahlqvist ja Q.Stone.

– 90-luvulta alkaen joku soittokaveri oli jonkun artistin kanssa studiossa, ja teksteistä oli aina pulaa.

Tekstinkirjoittamisen filosofia on Tepolla varsin suoraviivainen:

– Mä teen tekstin jos joku sellaista tarvii. Kyselen vähän aihetta ja sitten kirjoitan.

Myös Siionin virsi 303 oli tavallaan tilaustyö.

– Löytyn Jaakko sitä pyysi, ja sanoi mistä aiheista on vähän tarjontaa. Työn ja levon vaihtelusta tuli virren pääjuoni. Vein sen Pekka Kivekkäälle, joka sanoi että oookoo. En kovin hyvin ehkä osaa Siionin virsiä, mutta tykkäsin veisata niitä nuorena. Olin isosena Sulkulassa (Jyväskylän kristillinen opisto) riparilla jossa oli Laineen Esko pappina, ja siellä veisattiin uupumatta. Kuljetin siioninvirsikirjaa takataskussa ja luin Aukusti Oravalan kirjoittaman Ermaan profetan. Se innosti ja teki suuren vaikutuksen.

PÄÄNNE KOVUUS ON TEILTÄ TYHJÄ LUULOITUS

Jos keskustele Tepon kanssa, joutuu suurella varmuudella puhumaan myös Seitsemästä veljeksestä. Kyseinen kirja häneltä löytyy joka huoneesta, joskus useampanakin kappaleena. – Luin sen ensimmäisen kerran oppikoulussa, kun se kuulu lukea. Sitten en ole jaksanut laskea, useita kymmeniä kertoja joka tapauksessa.

Seitsemän veljestä on saattanut vaikuttaa osaltaan myös Nuorvan uravalintaan: erityisopetus alkoi kiinnostaa jo varhaisessa vaiheessa.

– Opiskelin lastentarhanopettajaksi mutta en toiminut siinä ammatissa koskaan, vaan tein opettajan sijaisuuksia ja jatkoin sitten opintojani erityisluokanopettajaksi.

Tepon mielestä on kiinnostavaa yrittää löytää väyliä siihen että lapsi voisi oppia ja kasvaa. Ja yrittää ymmärtää oppimisen ja olemisen vaikeutta.

– Kiveen hakattuja suunnitelmia ei voi olla, vaan on mentävä tilanne ja päivä kerrallaan.

Aleksis Kiven Seuran kuuluvan Nuorvan mielestä Seitsemässä veljeksessä on kaikki kohdallaan:

– Juoni, tarina on älyttömän hyvä, vauhdikas, kiinnostava ja kaunis. Kieli on vertaansa vailla. Siinä on myös erittäin hieno erityisopuksellinen aspekti. Pojat oppivat lukemaan, vaikka kaikki sanoivat ettei heistä koskaan mitään tule. Provastikin myönsi lopuksi, että pojista voi tulla aivan merkkihenkilöitä. Huomionarvoinen asia on se, että veljekset oppivat lukemaan vasta kun heidän käsityksensä omasta itsestään oppijoina muuttui. Niin kauan kuin he ajattelivat etteivät opi, niin eivät oppineet. Vähitellen muuttui myös muiden käsitys veljeksestä, ja suunsoitto loppui. Se joka muuttuu, muuttaa aina myös yhteisöä. Tämä on edelleen ajankohtainen asia monessa mielessä.

AJATUSTEN VANTAALTA HERÄTTÄJÄJUHLILLE

– Vähän harmittaa tämä Vantaan kurjisteltu maine. En minä keksi täältä mitään erityisen huonoa sanottavaa, sanoo Nuorva ja laittaa liesituuletinta pienemmälle.

Teppo muutti Vantaalle reilu 25 vuotta sitten, kun tuttu tarjosi sekä työtä että asuntoa. Elämään tuli Sari-vaimo ja 90-luvun myötä myös kolme lasta.

– Vantaa tuntui heti hyvältä ja omalta. Täällä on mukavaa porukkaa, täältä puuttuu turha hienostelu. Tykkään uusmaalaisuudesta, josta mulla on ehkä sellainen vähän romantisoitu kuva, mutta silti.

Nuorva toivottaa Herättäjäjoukkoa tervetulleeksi kotikau-punkkiinsa:

– Toivoisin kuulevani puheissa jotakin kokoavaa viestiä, enkä yhtään mielipiteitä kärjistäviä saarnoja. Ja ihan sitä perussanomaa armosta ja että sinä kelpaat. Kirkossa sitä ylipäänsä pitäis korostaa enemmän. Tämä, niinkuin moni muukin aika, on tyly ja vaatimukset kovia. Jokainen kuvittelee elävänsä aina kaikkein kovinta aikaa, mutta kyllä nyt Sepi Kumpulaisen sanoin tämä on armosta meno, Teppo latelee mietteläänä.

Nuoruudessa Tepolla oli pitkä tukka ja maiharitakkiin ommeltuna hihamerkkejä. Yhteiset asiat ovat hänelle edelleen tärkeitä:

– Ikävä kyllä tuntuu siltä että ihminen on niin umpitollo otus, että kyllästyy siihen että menee hyvin. Pitäis saada äksöniä, ja maailmanhistoriassa se on tarkoitettu sotaa tai ainakin levottomuuksia. Polarisoituminen ja mielipiteiden kärjistyminen hirvittää: internetin tuleminen ja nimettömän viestinnän helppous yhdistettynä populismin nousuun on pelottava yhtiö. Vaikka meininki keskusteluissa on hirveää ja olen niin eri mieltä monen toittotajan kanssa, olisi tärkeää oppia olemaan jotenkin lietsomatta enempää, ettei hyvä tarkoitus käänny itseään vastaan kärjistysten myötä.

Nuorva on seurannut myös kirkossa viime aikoina esiin nousutta keskustelua, ja syttyy puhumaan aiheesta päättäväisesti samalla kun pyörii keittiössään.

– Kirkosta pitäis kuulua juuri sellainen ääni kuin arkkikiipiisa Kari Mäkiseltä kuuluu. Tästä asiasta pubuttiin jo -70-80-luvun taitteen nuorisomessuissa, nimittäin siitä että kirkon pitäisi olla ensimmäisenä se joka puuttuu yhteiskunnan epäkohtiin. Kirkon pitäisi joutua liiriin ihmisten puolesta, etteivät heikot ihmiset joutuisi itse. Silläkin uballa että jotkut saavat siitä tekosyyn erota kirkosta, kirkon pitää asettua alttiiksi ja sanoa suoraan että noin ei saa ihmistä kohdella. Arkkikiipiisa on näin tehnyt ja arvostan häntä, lausuu laulun tekijä ja ja huikkaa ovelta:

– Syyöömään!

Pöytä Vantaalla on katettu.

